

Statenvoorstel 56/19 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 21 oktober 2019

PS-vergadering :

Onderwerp

Voorstel voor een Klimaatakkoord

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Het Voorstel voor een Klimaatakkoord (hierna Klimaatakkoord) bevat de afspraken voor broeikasgasreductie tussen de Nederlandse overheden onderling, het bedrijfsleven en de maatschappelijke partners. Voorbereiding van dit Klimaatakkoord is door het Interprovinciaal Overleg (IPO) in mandaat van de afzonderlijke provincies ter hand genomen. Nu is het moment aangebroken dat de uitkomst van de totstandkomingsfase met een positief advies ter besluitvorming wordt voorgelegd aan (12x) Provinciale Staten. Aansluitend kan het IPO het Klimaatakkoord vervolgens ondertekenen namens de provincies die hebben ingestemd. Hierover wordt besloten tijdens het IPO-bestuur van 21 november 2019.

Vanuit verschillende programma's en portefeuilles is de provincie Noord-Brabant al concreet aan de slag met de klimaatopgave. Zo is de Brabantse energietransitie een van de vier hoofdopgaven uit de [Brabantse Omgevingsvisie](#). Deze transitie wordt opgepakt langs de lijnen van de [Energieagenda 2019-2030](#). Daarbij is de provinciale doelstelling van 50% broeikasgasreductie uit de Brabantse Omgevingsvisie net iets ambitieuzer dan het centrale doel van het Klimaatakkoord om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990.

Voor het halen van de in de provincie Noord-Brabant beoogde broeikasgasreductie heeft de provincie een belangrijke toegevoegde waarde. Niet alleen vanuit haar rol als middenbestuur, ook gezien haar bevoegdheden op het gebied van onder meer de fysieke leefomgeving (waaronder ruimtelijke ordening, vergunningverlening, toezicht en handhaving, natuur, landbouw, infrastructuur) en haar betekenis in sociaaleconomisch opzicht.

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

Het voorstel

In te stemmen met de integrale set van afspraken uit het Klimaatakkoord die de bevoegdheden van de provincie Noord-Brabant raken, voor zover deze afspraken (bijgevoegd in bijlage 4) betrekking hebben op de opgaven in Noord-Brabant.

Aanleiding

Het klimaat verandert, in de eerste plaats fysiek maar ook economisch en geopolitiek. Het aanpassen van de Brabantse leefomgeving en samenleving aan de veranderende (weers)omstandigheden gebeurt onder de noemer klimaatadaptatie. Het Klimaatakkoord bevat afspraken om de verandering van het klimaat te beperken of tegen te gaan en betreft daarmee klimaatmitigatie. Concreet gaat het om afspraken om de uitstoot van broeikasgassen als CO₂ te verminderen. Bijvoorbeeld door het opwekken van duurzame energie, door besparing in de gebouwde omgeving, door aanpassing van industriële processen en via verduurzaming van onze mobiliteit. Via landbouw en landgebruik kan behalve aan het voorkómen van uitstoot van broeikasgassen als CO₂ methaan/CH₄ en lachgas/N₂O ook gewerkt worden aan het vastleggen van broeikasgassen in biomassa.

In bijlage 1 vindt u, in de IPO-modelvoordracht voor 12 x PS, een toelichting op het proces naar het Klimaatakkoord en de betekenis en hoofdlijnen van het Klimaatakkoord. Deze modelvoordracht is opgesteld vanuit Interprovinciaal perspectief en in blauw aangevuld voor de provincie Noord-Brabant.

Onder meer de eerdere informatievoorziening is hierin toegelicht, in dat verband noemen we hier vast aan de informerende bijeenkomst voor uw Staten op 28 juni 2019 over (de gevraagde besluitvorming rond) het Voorstel voor een Klimaatakkoord.

Overzicht bijlagen/leeswijzer:

1. Toelichting bij het Voorstel voor een Klimaatakkoord (Statenvoorstel 56/19): IPO-format eensluitend t.b.v. 12 x Provinciale Staten, [aangevuld vanuit de provincie Noord-Brabant \(in blauw\)](#).
2. Het klimaatakkoord zelf vindt u in bijlage 2.
3. De bijbehorende kamerbrief is toegevoegd als bijlage 3.
4. In bijlage 4 vindt u de integrale set van afspraken uit het Klimaatakkoord die de bevoegdheden van provincies raken en waarmee middels dit Statenvoorstel uw instemming wordt gevraagd.
5. Bijlage 5 bevat de afspraken tussen gezamenlijke provincies en Rijk (zie ook kanttekening 1.2)
6. Vervolgens is de appreciatie vanuit het IPO toegevoegd als bijlage 6
7. Tot slot treft u in bijlage 7 een lijst van afkoringen bij dit Statenvoorstel.

Bevoegdheid

Het Klimaatakkoord richt zich op de in de Klimaatwet opgenomen doelen voor 2030, met een doorkijk naar 2050, en stelt de uitvoeringskaders en maatregelen op hoofdlijnen vast.

Provinciale Staten zijn vanuit hun kaderstellende rol bevoegd te beslissen over instemming – al dan niet – met de afspraken uit het Klimaatakkoord die de provincie Noord-Brabant raken. De integrale set van afspraken die de bevoegdheden van de provincies raken is opgenomen in bijlage 4. Het gaat om deze afspraken voor zover ze betrekking hebben op de opgaven in Noord-Brabant (en dus niet over de afspraken over de veenweide-programma's).

NB: Het Klimaatakkoord is het resultaat van een intensief proces met vele partijen. Het amenderen op afspraken uit het Klimaatakkoord wordt om die reden opgevat als niet instemmen. Het IPO kan het Klimaatakkoord dan niet mede namens de provincie Noord-Brabant ondertekenen (IPO ondertekent bij meerderheid (6+1) namens de provincies die instemmen). Geadviseerd wordt om door middel van een motie uitvoeringskaders mee te geven aan Gedeputeerde Staten in geval bepaalde afspraken tot zorg leiden.

Als Gedeputeerde Staten zijn we vanuit onze uitvoerende rol bevoegd de maatregelen voor realisatie van de afspraken in het Klimaatakkoord op te stellen en uit te (laten) voeren.

Gezien het decentrale karakter van een groot deel van de uitvoering biedt het Klimaatakkoord ruimte voor regionaal maatwerk via een bottom-up proces, waarbij de decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen) in de regio de vrijheid krijgen om zelf invulling aan de uitvoering te geven.

Vanuit de beleidsvelden waar provincies verantwoordelijkheid voor dragen zal de uitwerking de komende tijd ook in Noord-Brabant verder vorm krijgen. Dit doen we binnen de kaders die Provinciale Staten hebben gesteld in onder meer de Brabantse Omgevingsvisie en de Energieagenda 2019-2030. Daarbij is het Bestuursakkoord 2019-2023 'Kiezen voor kwaliteit' leidend, de afspraken uit het Klimaatakkoord passen hierbinnen. De concrete uitwerking loopt onder meer via de processen van de Regionale Energie Strategieën (RES-en) en de Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's). Waar kaders ontbreken of aanpassing vragen doen wij hiervoor voorstellen aan uw Staten.

Doel

Besluitvorming over het bestuurlijk commitment van de provincie Noord-Brabant aan de afspraken in het Klimaatakkoord.

Met het ondertekenen van het Klimaatakkoord committeren partijen zich bestuurlijk aan de doelstellingen, de uitvoeringskaders en de maatregelen die daarin zijn opgenomen. Zoals in de samenvatting al kort is benoemd en nader toegelicht bij argument 1.1 en in (de Brabantse duiding in) bijlage 1, sluit het voorstel voor een Klimaatakkoord aan bij de ambities, kaders en aanpak vanuit de provincie Noord-Brabant.

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

Zoals in bijlage 1 wordt toegelicht betreft het ondertekenen van het Klimaatakkoord door de provincie Noord-Brabant het aangaan van een inspanningsverplichting. Het Klimaatakkoord bevat geen keiharde, juridisch afdwingbare resultaatverplichtingen. Het gaat wel om bindende (samenwerkings)afspraken. Partijen kunnen elkaar aanspreken op de inspanningen die zij verrichten.

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

Argumenten

- 1.1. *Het Klimaatakkoord sluit aan bij de eigen ambities en rolopvatting van de provincie Noord-Brabant en mobiliseert een groot deel van de samenleving om actief aan deze ambities bij te dragen.*
- 1.2. *De samenwerking tussen partijen in het kader van het Klimaatakkoord kan benut worden om via de energietransitie te werken aan diverse andere provinciale doelen.*
- 1.3. *Het Klimaatakkoord tornt niet aan de bevoegdheden die de provincie nu heeft.*
- 1.4. *Niet (voldoende) meedoen kan resulteren in verlies van regie en zeggenschap.*

Onderbouwing:

- 1.1. In de Brabantse Omgevingsvisie is in het kader van de hoofdpoging 'werken aan de Brabantse energietransitie' opgenomen dat de provincie zich inspant om de broeikasgasemissies in 2030 met 50% terug te brengen ten opzichte van 1990 (Klimaatwet en Klimaatakkoord zetten in op 49%). De Energieagenda 2019-2030 stelt 50% duurzaam opgewekte energie en 50% reductie van de CO₂-uitstoot als doelen voor 2030. Ook de ambities vanuit de sectoren sluiten aan, zie de Brabantse duiding in bijlage 1. In het bestuursakkoord 2019-2023 'Kiezen voor kwaliteit' geven we daarbij aan dat we onze bijdrage leveren "op een Brabantse manier: dat wil zeggen we gaan voor de doelstellingen en met een goed oog voor het benodigde draagvlak. Met een strategie waar Brabant gezonder, mooier en sterker van wordt, geven we invulling aan onze afspraken met het Rijk. Als provinciebestuur zien wij de energietransitie als provinciale kerntaak.". Voor het halen van de beoogde broeikasgasreductie heeft de provincie namelijk een belangrijke toegevoegde waarde. Niet alleen vanuit haar rol als middenbestuur, ook gezien haar bevoegdheden op het gebied van onder meer de fysieke leefomgeving (waaronder ruimtelijke ordening, vergunningverlening, toezicht en handhaving, natuur, landbouw, infrastructuur) en haar betekenis in sociaaleconomisch opzicht.

1.2. Via de energieopgave kan bovendien een bijdrage worden geleverd aan diverse andere provinciale doelen zoals comfortabel en betaalbaar wonen, het toekomstbestendig maken van Brabant door nieuwe vormen van mobiliteit, het verstevigen van onze internationaal concurrerende innovatieve economie en het versterken van het blijfklimaat.

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

1.3. In de uitwerking is nog maatwerk mogelijk. Het Klimaatakkoord biedt een leidraad om aan de slag te gaan met de bevoegdheden die provincies reeds hebben. Hoe invulling wordt gegeven aan de afspraken uit het Klimaatakkoord is aan de provincies zelf. Zij zijn binnen de bestaande bevoegdheden vrij in het maken van keuzes ten aanzien van de instrumenten die zij willen inzetten om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord te behalen.

1.4. Niet instemmen terwijl de doelstellingen van de provincie Noord-Brabant en het Klimaatakkoord overlappen en in elkaars verlengde liggen is maatschappelijk lastig uit te leggen. Als achterblijvende inspanningen de oorzaak zijn van vertraging in de uitvoering van de afspraken, zullen partijen elkaar daarop aanspreken. In het uiterste geval zal de wetgever voorstellen ontwikkelen om de klimaatdoelen alsnog te bereiken. Voor provincies betekent dat mogelijk verlies van regie en zeggenschap op die terreinen waar ze nu autonome bevoegdheden hebben. Zoals de beleidsvrijheid in de ruimtelijke ordening, waarbij het Rijk kan besluiten de doelen te realiseren via haar ruimtelijk instrumentarium, of de vergunningverlening voor bedrijven. Door ondertekening van het Klimaatakkoord houden we de vrijheid om op Brabantse wijze uitvoering te geven aan de doelstellingen.

Kanttekeningen

1.1. *De provincies, waaronder ook de provincie Noord-Brabant, zijn voor het realiseren van de afspraken uit het Klimaatakkoord afhankelijk van externe factoren waaronder juridische en financiële randvoorwaarden.*

1.2. *In het Klimaatakkoord zijn ook afspraken opgenomen die tot een afname in de provinciale inkomsten kunnen leiden.*

Onderbouwing:

1.1. Namens het IPO heeft een onderhandelingsdelegatie op basis van een door het IPO-bestuur vastgesteld mandaat (een haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar Klimaatakkoord) de onderhandelingen gevoerd aan de Klimaattafels. Het Klimaatakkoord is een programmatisch akkoord waarin de gezamenlijke nationale doelen, uitvoeringskaders en randvoorwaarden zijn opgenomen. De uitwerking vindt plaats in de regio. Dit vraagt om een

regionale aanpak waarbij beleidsvrijheid aan provincies, gemeenten en waterschappen wordt gelaten en de randvoorwaarden (financieel en juridisch) op nationaal niveau worden georganiseerd.

De IPO-appreciatie in bijlage 6 gaat nader in op de aspecten haalbaarheid, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid. Zoals toegelicht in bijlage 1 (Hoofdstuk 6 Vervolg), zal het IPO zich bij de uitwerking van het Klimaatakkoord in interbestuurlijk en intermaatschappelijk overleg blijven inzetten om de randvoorwaarden op basis van de regionale uitwerking verder aan te scherpen. Dit geldt voor wetgeving waaronder de marktordening, voldoende investeringsmiddelen die aansluiten bij de opgaven in de regio en de versnelde uitbreiding van de netcapaciteit zodat in heel Nederland tegen vergelijkbare kosten de netcapaciteit op orde blijft.

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

- 1.2. Concreet betreft het hier de aanpassingen in de Motorrijtuigenbelasting (MRB): elektrische voertuigen worden tot 2024 vrijgesteld. De provincie is voor een belangrijk deel van haar inkomsten afhankelijk van de opcenten op de MRB. De omvang van de gevolgen is nog afhankelijk van de ontwikkeling van het wagenpark. Met het Rijk is in het kader van het Klimaatakkoord afgesproken dat het Rijk instaat voor het instandhouden van hetzelfde of een ander qua effect vergelijkbaar eigen belastinggebied. De open huishouding van provincies dient onverkort intact te blijven. Rijk en IPO zijn daarbij overeengekomen de effecten op de opcenten als gevolg van de beleidsvoornemens van het Rijk gezamenlijk te monitoren in de periode 2021-2024. Zie verder de uitgebreide toelichting op dit punt in bijlage 1 en bijlage 5.

Financiën

Voorliggend voorstel heeft geen directe financiële gevolgen.

Het (verder) uitvoeren van de afspraken in het kader van (onder andere) het klimaatbeleid heeft wel financiële gevolgen. Uitwerking van het Klimaatakkoord, inhoudelijk en financieel, loopt via de bestaande programmaliijnen. Een eerste deel aan benodigde middelen wordt als onderdeel van de begrotingsprogramma's meegenomen in de begroting 2020 (besluitvorming voorzien in Provinciale Staten d.d. 8 november 2019).

In bijlage 1 wordt in algemene zin een toelichting gegeven op de verschillende soorten financiële consequenties van de afspraken in het Klimaatakkoord: procesmiddelen, uitvoeringslasten en investeringsmiddelen. Tussen Rijk, gemeenten en provincies is afgesproken dat de uitvoeringskosten in beeld worden gebracht middels een artikel 2-onderzoek door de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) dat gereed is voor 2021 (zie bijlage 5 bij dit Statenvoorstel). Zoals bij kanttekening 1.2 al is aangegeven wordt in bijlage 1 ook ingegaan op Rijksmaatregelen met consequenties voor de inkomsten van provincies.

Europese en internationale zaken

Europees beleid en regelgeving op het gebied van duurzaamheid, milieu en klimaat hebben gevolgen op nationaal en decentraal niveau. De Europese Unie heeft in 2010 de EU2020 lange termijn strategie gepresenteerd, gericht op duurzame ontwikkeling van werkgelegenheid, economie en het milieu. Inmiddels zijn er internationaal ook klimaat/energiedoelen voor het jaar 2030 en het jaar 2050 opgesteld, mede naar aanleiding van het klimaatakkoord van Parijs. Deze doelen vormen een opgave voor decentrale overheden onder meer op het gebied van duurzame energie en energiebesparing. Ze zullen doorwerking vinden in Europees, nationaal en decentraal beleid, onder meer middels de Klimaatwet en de uitwerking van het Klimaatakkoord.

De Europese doelstellingen op het gebied van klimaat werken bijvoorbeeld door in de verschillende Europese subsidieprogramma's, zodat hier kansen liggen voor cofinanciering. Hier wordt bij het ontwikkelen van plannen en projecten op geacteerd.

In de Klimaatwet is als streefdoel voor 2030 een reductie van 49% van de nationale broeikasgasuitstoot ten opzichte van 1990 opgenomen. Verder is in de Klimaatwet vastgelegd dat het Rijk een Klimaatplan moet opstellen in 2019 met daarin de hoofdlijnen van het klimaatbeleid voor de komende tien jaar. De Klimaatwetcyclus sluit aan op de Europese verantwoordingscyclus. Indiening van het Klimaatplan is gelijkgeschakeld met de indiening van het integraal nationaal energie- en klimaatplan (INEK). Europa vraagt een tweejaarlijkse rapportage over de voortgang. Deze rapportage wordt gestroomlijnd met de Klimaatnota.

Planning

In verband met besluitvorming door het IPO-bestuur op 21 november 2019 is tijdige besluitvorming door Provinciale Staten van Noord-Brabant nodig. Oriënterende bespreking is voorzien tijdens een themabijeenkomst op de Statendag van 11 oktober 2019 en besluitvormende behandeling in de PS-vergadering op 25 oktober 2019.

Bijlagen

1. Toelichting bij het Voorstel voor een Klimaatakkoord (Statenvoorstel 56/19): IPO-format eensluitend t.b.v. 12 x Provinciale Staten, [aangevuld vanuit de provincie Noord-Brabant \(in blauw\)](#)
2. Klimaatakkoord
3. Kamerbrief Voorstel voor een Klimaatakkoord
4. Integrale set van afspraken uit het Klimaatakkoord die de bevoegdheden van provincie raken
5. Brief - afspraken tussen gezamenlijke provincies en Rijk
6. IPO-Bestuur Appreciatie Voorstel voor een Klimaatakkoord
7. Lijst van afkortingen bij Statenvoorstel 56/19

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

24 september 2019

Documentnummer

GS: 4580182

PS: 4585024

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw I.A.H.M. Cortenbach, (073) 681 26 79,
icortenbach@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw E.C. Verbauwen, (073) 680 83 24,
everbauwen@brabant.nl.